

Färsinga lärcentrum, Ågatan
275 35 Sjöbo

2010-04-27

Dnr 43-2009:4035

Skolbeslut för grundskola

efter tillsyn i Färsinga lärcentrum
i Sjöbo kommun

Rektor Bo Stenqvist
Färsinga lärcentrum, Ågatan
275 35 Sjöbo

Sjöbo kommun
275 80 Sjöbo

Tillsyn i Färsinga lärcentrum

Grundskola årskurs 6–9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Färsinga lärcentrum och Sjöbo kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Nationell statistik visar att andelen elever i årskurs 9 i Färsinga lärcentrum som nått målen i alla ämnen varierat sedan förra inspektionen 2003, utan att någon tydlig trend uppåt eller nedåt kan avläsas. År 2009 var andelen behöriga till gymnasieskolan 79,1 procent, andelen som nått målen i alla ämnen 63,6 procent och det genomsnittliga meritvärdet 198,2. Åtgärder behöver vidtas för att alla elever på skolan ska ges förutsättningar att nå målen i alla ämnen.

Flera av nedan påtalade brister verkar ha samma grundorsak, nämligen att Färsinga lärcentrum tycks sakna en gemensam syn på kunskap och lärande, förankrad i läroplan och kursplaner. Följden blir att eleverna möter en splittrad bild med olika krav och förväntningar beroende på vilken lärare de har. Ett på skolan inlett kompetensutvecklingsprojekt kring bedömning och betygssättning är lovvärt och behöver fördjupas för att uppnå en samsyn kring skolans mål enligt läroplan och kursplaner.

Ett par av de i tillsynen nedan påtalade bristerna påpekades redan i den senaste utbildningsinspektionen år 2003, nämligen analys och kvalitetssäkring av betygssättningen samt elevers delaktighet. När det gäller andra brister från 2003 kan Skolinspektionen konstatera att Färsinga lärcentrum genomfört tydliga förbättringar avseende värdegrundsarbetet och rektors pedagogiska ledarskap. Utvecklingsarbetet kring bedömning och betygssättning passar också väl in i det behov som såväl denna tillsyn som utbildningsinspektionen år 2003 påtalar.

Skolans svaga kunskapsresultat är bekymmersamma, samtidigt som de mycket stora betygsvariationerna såväl mellan olika år som mellan olika ämnen borde påkalla översyn och omprövning av de på skolan rådande bedömningsprinciperna, den lokala läroplans- och kursplanetolkningen, undervisningsformerna och modellerna för särskilda stödinsatser. Vad gäller brister i frågan om elevinflytande kan skolan ses vara på god väg men måste arbeta mer med elevernas egna attityder till delaktighet. Bristerna i planen för kränkande behandling är delvis uttryck för samma sak, i det att eleverna inte varit delaktiga i framtagandet av planen.

Skolinspektionen har i tillsynen av Färsinga lärcentrum identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Åtgärder behövs så att alla elever ges förutsättningar för att nå lägst målen för utbildningen. (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Kursplanerna)
- Skolan utvärderar inte regelbundet elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav. (Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg, 7 kap. 2 § grundskoleförordningen)
- Skolan utgår inte vid bedömning och betygssättning i alla ämnen från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna. (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, 7 kap. 8 § första stycket grundskoleförordningen, Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, Kursplanerna (betygskriterier))
- Skolan använder inte resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. (7 kap. 10 § grundskoleförordningen)
- Undervisningen utgår inte från eller omfattar inte kursplanernas krav i samtliga ämnen. (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer)

- Skolan arbetar inte tillräckligt aktivt för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad. (4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2. Elevernas ansvar och inflytande)
- Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav. (14 a kap 8 § skollagen, 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling)

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1–2.

Rektorn och Sjöbo kommun har ansvar för att Färsinga lärcentrums brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Sjöbo kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Sjöbo kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Cecilia Hanö och utredare Cecilia Wallén deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Viveca Serder

Enhetschef

Dan Collberg

Utredare/ föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Färsinga lärcentrum

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Sjöbo kommun under februari och mars månader 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Färsinga lärcentrum den 9 februari och den 2 mars 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits med anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Färsinga lärcentrum, dels den information som samlats in under besöket. I Färsinga lärcentrum intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och getts möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1.: Antal elever på Färsinga lärcentrum

Skolan	Antal elever
Grundskola	300

Källa: Uppgifter från skolan 2010-01-17

Färsinga lärcentrum ligger i Sjöbo centralort och har som huvudsakligt upptagningsområde elever från Östra Färs (Lövestads och Vanstads skolor) och Piratens (Vollsjö skola) rektorsområden. Dessa elever åker skolskjuts. Skolan har också en hel del elever som tidigare gått på andra skolor, både kommunala och fristående. Skolan som byggdes 1968 genomgick en omfattande renovering 2006. I skolans lokaler och inom samma rektorsområde finns även vuxenutbildning. Även särskolan, som utgör ett eget rektorsområde, har sina lokaler på Färsinga lärcentrum.

Utbildningen omfattar grundskolans årskurser 6–9. Skolans ledning består av en rektor, en intendent, en elevhälsosamordnare och tre arbetslagsledare, en för vart och ett av de tre arbetslagen samt en pedagogisk resursperson. Rektorn tillträdde sin tjänst höstterminen 2008.

Tillsynsprotokoll för Färsinga lärcentrum

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Åtgärder behövs så att alla elever ges förutsättningar för att nå lägst målen för utbildningen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper

Kursplanerna

Motivering:

Nationell statistik visar att andelen elever i årskurs 9 vid Färsinga lärcentrum som nått målen i alla ämnen varierat sedan förra inspektionen år 2003 med som högst 77,4 procent (2004) och som lägst 63,6 (2009). Meritvärdena framstår som relativt höga om de vägs mot bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå m.m., vilket kan utläsas ur statistik i Skolverkets databas SALSA. Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen är däremot mot denna bakgrund förhållandevis låg. I ljuset av detta framträder bilden av en undervisning som behöver anpassas bättre till elever i behov av stöd för att nå målen.

Den låga andelen elever som når målen i alla ämnen visar att skolan behöver vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Det finns en anmärkningsvärt stor diskrepans mellan resultaten på de nationella proven och slutbetygen i ämnena engelska, matematik och svenska. Vårterminen 2009 fick 26,2 procent av eleverna högre slutbetyg i matematik än vad de haft på det nationella provet och för engelska och svenska var motsvarande siffror 17,3 respektive 20,2 procent. Dessa stora skillnader antyder möjligen ett ännu sämre faktiskt kunskapsresultat än vad slutbetygen utvisar.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolan utvärderar inte elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas krav i alla ämnen.

Författningsstöd:

Lpo 94 2.7 Bedömning och betyg

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

De till Skolinspektionen insända exemplen på individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen uppvisar stora variationer i sättet att beskriva elevers kunskapsutveckling i olika ämnen. I en del fall har omdömena tydliga kopplingar till kursplanernas mål, i andra fall är de luddiga, ofullständiga och med obefintlig målkoppling. Det är vidare i åtskilliga fall otydligt vilka insatser som behövs för att eleverna ska utvecklas kunskapsmässigt i ett ämne.

Bedömning:

Skolan utgår inte vid bedömning och betygssättning i alla ämnen från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Författningsstöd:

2 kap. 6 § grundskoleförordningen

7 kap. 8 § första stycket grundskoleförordningen

Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg

Kursplanerna (betygskriterier)

Motivering:

Skillnaderna i betygssättning mellan olika ämnen är anmärkningsvärt stora. Under flera av de senaste åren har således andelen MVG (Mycket väl godkänt) i ämnena idrott och hälsa samt i hem- och konsumentkunskap legat på över 50 procent av alla elever i årskurs 9. Andelen MVG i övriga ämnen har i allmänhet legat mellan 10 och 20 procent. Det finns anledning att utifrån dokumentstudier och intervjuer befara att dessa stora variationer inte uteslutande beror på skillnader i elevernas kunskaper enligt kursplanerna utan även har sin grund i skilda bedömningstraditioner hos olika ämnen och lärare.

Bedömning:

Skolan använder inte resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Författningsstöd:

7 kap. 10 § grundskoleförordningen

Motivering:

Det under huvudområdet Måluppfyllelse och resultat ovan beskrivna gapet mellan resultaten på de nationella proven i engelska, matematik och svenska och slutbetygen i dessa ämnen har inte fått någon tillfredsställande förklaring under tillsynsbesöken på Färsinga lärcentrum. Skillnaderna har dessutom tenderat att öka under senare år. Att andelen elever behöriga till nationellt gymnasieprogram är låg redan med de satta slutbetygen i engelska, matematik och svenska borde föranleda en djupare analys från skolans sida. En sådan analys kan leda till omprövning av de hittillsvarande formerna för och omfattningen av stödet i de behörighetsgivande ämnena och till en diskussion om undervisningens innehåll.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö**Bedömningsområde: Fokus på lärande****Bedömning:**

Undervisningen utgår inte från eller omfattar inte kursplanernas krav i samtliga ämnen.

Författningsstöd:

2 kap. 6 § grundskoleförordningen

Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer

Motivering:

Av insänd dokumentation och av intervjuer med rektor, lärare, övrig personal och elever framkommer, att det på Färsinga lärcentrum råder olika synsätt på vad undervisningen ska utgå ifrån och vad den ska omfatta. Parallellt med en undervisningspraxis med utgångspunkt i kursplanernas strävansmål finns spår av annan kunskapssyn och andra bedömningstraditioner när det gäller undervisningens planering, genomförande och utvärdering.

Bedömning:

Skolan arbetar inte tillräckligt aktivt för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § skollagen

Lpo 94, 2. Elevernas ansvar och inflytande

Motivering:

Färsinga lärcentrum beskriver i sin kvalitetsredovisning och sin lokala arbetsplan hur man arbetar för att öka elevernas inflytande, huvudsakligen i formell bemärkelse såsom elevrådsarbete. Man talar också om hur man försöker öka elevernas delaktighet i planering och utvärdering av det egna lärandet men då helt inriktat på den enskilda eleven. Detta arbete är i mångt och mycket förtjänstfullt men intervjuer ger vid handen att elevernas inflytande över själva undervisningens utformning som lektionsplanering, innehåll eller utvärderingsformer är ganska outvecklat. Svagt elevinflytande var en kritikpunkt även vid den senaste utbildningsinspektionen 2003. Det framskymtar också på flera sätt att eleverna gärna överlåter hela detta planeringsansvar till lärarna och inte uttrycker intresse för större delaktighet. Detta är i sig bekymmersamt och borde mana skolan till att ta frågan om elevinflytande på ännu större allvar.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav.

Författningsstöd:

14 a kap 8 § skollagen, 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Motivering:

På Färsinga lärcentrum bedrivs ett på många sätt systematiskt och medvetet arbete mot kränkande behandling enligt den s.k. KRAFT-modellen. Denna förefaller vara väl förankrad och konsekvent genomförd med bl.a. regelbundna, schemalagda lektionspass för värdegrundsbete. Skolan har en likabehandlingsplan för läsåret 2008-2009 som beskriver förebyggande arbete och åtgärder enligt KRAFT-modellen. Däremot har skolan inte upprättat en årlig plan mot kränkande behandling enligt skollagen med beskrivning av vilka insatser som skolan avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning. Eleverna har inte varit delaktiga i utformningen av skolans likabehandlingsplan.